

NOTAT19. november 2021
/DEB-sekretariat

Q&A vedr. udvikling af erhvervsfyrtårne

Spørgsmål vedrørende annonceringen

Spørgsmål	Svar
Hvordan kan et konsortium eksempelvis se ud i praksis?	<p>Konsortiet skal kunne løfte en væsentlig del af anbefalingerne, og de involverede aktører i konsortiet kan løfte forskellige dele af anbefalingerne. Det er ikke sikkert, man skal have et fuldt konsortium fra starten – aktører kan komme på løbende. Konsortiet afhænger altså af de konkrete anbefalinger.</p> <p>Det kan fx være et teknisk universitet som sætter sig i front for at gennemføre en teknologisk indsats og som sammen med andre medfinansierende aktører vil realisere fyrtårnet. Den aktør, der står i spidsen, skal sende ansøgningen og er dermed også det, vi kalder operatør. Man vil typisk indgå aftaler med partnere om opgavefordeling. Vi dykker ikke ned i den juridiske organisering, men vi vil lægge vægt på fortællingen om den sammenhængende indsats om realiseringen af fyrtårnet.</p>
Kan konsortiepartnere kun være hjemmehørende i den region, hvor vækstteamet er forankret?	<p>Nej, indsatsen skal være lokalt forankret, men det betyder ikke, at man ikke kan inddrage de der ellers måtte være interesserede i at deltage samt ville kunne bidrage positivt til indsatsen.</p> <p>Konsortierne kan således være med deltagelse af både lokale, regionale, nationale og eventuelt internationale aktører i det omfang, det er meningsfuldt for at indfri det enkelte fyrtårns potentiale til at skabe vækst</p>

ERHVERVSSTYRELSENVejsøvej 29
8600 SilkeborgTlf. 35 29 17 00
CVR-nr 10 15 08 17
E-post deb@erst.dk
www.erst.dk**ERHVERVSMINISTERIET**

Spørgsmål	Svar
	og beskæftigelse med betydning for hele landsdelen. Dette kunne eksempelvis være uddannelses- og vidensinstitutioner og klynger fra andre dele af landet, hvor det vurderes relevant ift. indsatsen.
Hvordan har I tænkt, at det nye call i praksis skal kunne understøtte udviklingen af regionale fyrtårne?	Der er mange anbefalinger under hvert fyrtårn. Det er derfor tænkt, at man kan byde ind på de anbefalinger, der synes relevante og realistiske for nu og under denne annoncering, men alle anbefalinger skal kunne løftes på sigt.
Aktivitetsbeskrivelse for både Regional- og Socialfonden i call'et arbejder med formuleringen "der kan arbejdes med bl.a. følgende aktiviteter". Kan en ansøgning også søge støtte til andre aktiviteter, eller kan det kun være aktiviteter, som er nævnt i call'et?	De aktiviteter, der er beskrevet i call'et, er et udsnit af mulige aktiviteter, der kan støttes med REACT-EU-midler. Overordnet set handler det om at løfte anbefalingerne fra vækstteams, og det kan gøres via forskellige aktiviteter, som ligger inden for de grundlæggende strukturfundsregler. Andre aktiviteter kan fx være innovationssamarbejder, etablering af testmiljøer, forprojekter, mv.
Kan man søge til aktiviteter der ikke står i anbefalingerne?	Ja, hvis man vurderer, at der er andre aktiviteter, der menes at støtte op om fyrtårnet. Men man skal kunne sandsynliggøre, at aktiviteten er med til at støtte op om fyrtårnet på den lange bane.
Kan iværksætteri ikke være en del af et fyrtårnsprojekt?	Iværksætteri er en del af anbefalingerne i nogle landsdele/erhvervsfyrtårne. Det kan derfor godt være en del af et fyrtårnsprojekt, men det skal ligge inden for vækstteamets anbefalinger.
Kan støtte til f.eks. omstillingsrådgivning tilfalde SMV'er udenfor den regionale geografi?	Ja, hvis det støtter op om fyrtårnet.
Hvor kan vi finde mere information om mål og ambitioner for de enkelte fyrtårne?	I kan finde dette ved at dykke ned i de fulde anbefalinger for det specifikke fyrtårn. Disse kan findes på Erhvervsministeriets hjemmeside. Se desuden faktaboks på s. 13 i annonceringsmaterialet.
Skal det forstås således at der alene vil være ét fyrtårn pr. region.... ?	Ja. Der er ét pr. region, på nær Sjælland, som har to.
Vægter det positivt, hvis der er rigtig mange, der har udfyldt en partnerskabserklæring ved indsendelse af ansøgning?	Ja, det er dog vigtigt, at man laver en model, hvor man får beskrevet, hvordan man tænker at løfte anbefalingerne. Det er dog ikke et krav, at der forelægger partnerskabserklæringer ved ansøgningstidspunktet, men det kan være med til at underbygge partnerkred-

Spørgsmål	Svar
	sen i konsortiedannelsen.
Hvornår kommer det næste call I nævnte, og hvornår skal de midler være brugt?	Det vides ikke på nuværende tidspunkt. De resterende 500 mio. kr. hører under den nye programperiode, og kan derfor anvendes inden for rammerne af de nye strukturfondsprogrammer frem mod 2030.
Kan S/I Erhvervshus Fyn være hovedansøger?	<p>For offentlige aktører, som indgår i konsortierne, stilles der krav om, at disse har en konkret rolle i udviklingen af fyrtårnet. Dette kan enten være som udførende partner på projektaktiviteter eller ved at stille medfinansiering.</p> <p>Private aktører som fx virksomheder kan indgå i konsortierne enten som økonomiske partnere, der udfører aktiviteter i projektet, eller som partnere, der bidrager med fx viden uden at modtage støttemidler. Det er dog et krav, at alle de medvirkende aktører i konsortiet spiller en konkret rolle i udførelsen af opgaven, at udførelsen sker inden for rammerne af lov om erhvervsfremme, og at de eksisterende strukturer og kerneroller i erhvervsfremmesystemet respekteres.</p>
Skal alle aktiviteter være inden for den landsdel som står for fyrtårnet?	Alle aktiviteter skal ikke nødvendigvis være inden for den konkrete landsdel, men det skal ligge inden for rammerne af fyrtårnet. Den pågældende aktivitet skal således bidrage til at realisere fyrtårnet.
Er det korrekt forstået at et konsortium skal administrere ca. 80 mio. kr. eller kan de udlicitere til underpartnere som så kan administrere?	<p>Det er op til konsortierne selv at vælge organisationsform, men der kan som udgangspunkt kun være én tilsagnsmodtager pr. projekt, og det er denne, der har ansvaret for projektets gennemførelse og det samlede regnskab.</p> <p>Jf. annonceringsmaterialet, vil midlerne ikke nødvendigvis blive ligeligt fordelt på tværs af erhvervsfyrtårnene, og den endelige fordeling fastsættes på baggrund af ansøgningerne og Erhvervsfremmebestyrelsens udvælgelse af tilsagnsmodtagere.</p>
Ift konsortium: hvor mange partnere anbefales at være med? Er der en tommelfingerregel?	Konsortiet skal bestå af en række aktører, som har den rette viden og kompetencer til at kunne løfte anbefalingerne for den pågældende landsdel. Der lægges derfor ikke op til et minimum antal partnere, men partner-

Spørgsmål	Svar
Ift. Geografisk afgrænsning: Er det muligt at have et projekt fx et konsortium der arbejder med at tiltrække international arbejdskraft til hele Danmark i stedet for til et afgrænset område?	kredsen skal være relevant. Der bliver lagt vægt på, at der dannes ét konsortium for hvert fyrtårn. Hvis man som aktør vil deltage i flere konsortier, kan man være partner i disse konsortier. I fremtidige ansøgningsrunder kan der muligvis være landsdækkende indsatser ift. at tiltrække arbejdskraft. Vi opererer dog ikke med tværgående konsortier i indeværende ansøgningsrunde.
Hvor formaliseret skal det ansøgende konsortium være? Kun på partnererklæringer og hvad med konsortieaftaler? I relation til dette; når I siger, at der ikke skal være bindende aftaler før man søger støtte. Gælder dette "kun" underleverandører/eksterne leverandører eller gælder dette også selve konsortiet - der altså så først skal "dannes" formelt efter der er søgt støtte?	Der er organiseringsfrihed i konsortierne. I vores vurdering ser vi på, om der er de rette kompetencer til stede i konsortiet for at løfte anbefalingerne. Der kan altid komme flere partnere til. I kan læse mere herom i de opstillede kriterier i annonceringsmaterialet. Husk I altid må vedhæfte bilag med information, der uddyber jeres ansøgning – ansøgningsskemaet er generisk, så I er velkomne til at supplere gennem bilag.
Har I mulighed for at sætte nogle ord på hvilke typer af fyrtårne det kunne være? Er det sektor eller branche specifikt? Eller kan det være virksomhedstype specifikt, fx et fyrtårn for iværksættere.	Omdrejningspunktet for erhvervsfyrtårnene er fastlagt. Fx er der i Nordjylland fokus på CO2-fangst, -anvendelse og -lagring, mens der på Sjælland bl.a. er fokus på biosolution. I kan læse mere om erhvervsfyrtårnene på erhvervsministeriets hjemmeside samt på s. 13 i annonceringsmaterialet.
Kan en kommune være ansøger?	Ja, hvis en kommune vil være tilsagnsmottager på vegne af et konsortium, og det giver mening ift. de aktiviteter, der skal realiseres.
Kan man være konsortiepartner og modtage tilskud i et projekt der pågår i en anden region. F.eks. hvis man geografisk set tilhører region Syddanmark, men har et bidrag/aktivitet der passer ind i Regions Midtjyllands fokus på vandteknologi? Eller hvis en transportvirksomhed i region Midtjylland gerne vil være en del af indsatsen i region Syddanmark.	Ja, det kan man godt, så længe det støtter op om fyrtårnet og anbefalingerne bag. Det er realiseringen af fyrtårnet, der er det væsentlige, og i flere tilfælde kan det kræve medvirken af aktører uden for landsdelen.
Hvis to partnere kan bidrage med det samme - den ene ligger	Det vil være en konkret vurdering ift. hvilken partner der har den stærkeste viden og

Spørgsmål	Svar
i regionen, den anden gør ikke - tæller det så op at satse på den lokale?	nødvendige kompetencer.
Vil der kunne søges støtte til et innovationsprojekt om oprustning af kvalificeret akademisk arbejdskraft til SMV'er, der beskæftiger sig med den enkelte regions fyrtårnsfokus? Altså et projekt mellem vidensinstitutioner og SMV'er og et konsulenthus som torvholder?	Ja, hvis der er en anbefaling, der omhandler dette. Der kan også være aktiviteter, der ikke er en anbefaling på, men som er relevante for realiseringen af fyrtårnet.
Det er rigtigt forstået at der godt kan være flere projekter under samme fyrtårn?	Ja, der kan indgå flere elementer/aktiviteter under hvert tilsagn/projekt, som har forskellige fokusområder, men det er ét samlet projekt. Derudover kan der være flere projekter under hvert fyrtårn (hhv. under socialfonden og regionalfonden).
Findes der et forum for dannelse af disse konsortier eller hvordan bliver man opmærksom på projekter? Med andre ord, hvordan kommer man med, hvis man ikke er ansøger, men har noget aktuelt at byde ind med?	Der er nogle aktører, der inviterer til informationsmøder på LinkedIn. Alternativt kan man gå ind og se, hvem der har siddet i vækstteamet og kontakte disse eller henvende sig til sekretariatet eller de landsdækkende klynger.

Spørgsmål vedrørende støtteberettigelse

Spørgsmål	Svar
Er der et loft for hvor meget støtte et testcenter kan få?	Det afhænger af statsstøttemodellen, der vælges, og støtteintensiteten herunder.
Hvis man har søgt midler fra omstillingspuljen, kan man så også søge her?	Selvom man har fået støtte fra andre ordninger og programmer, er det stadig muligt at søge midler her. Man skal dog være opmærksom på, at man ikke kan få støtte til de samme aktiviteter, dvs. aktiviteter der allerede er blevet støttet med midler fra andre ordninger – altså dobbeltfinansiering. Desuden skal man være opmærksom på de minimisloftet på 200.000 euro, såfremt denne statsstøtteløsning anvendes.
Kan midlerne anvendes til investering i teknologier i andre organisationsformer end SMV'er, herunder	Målgruppen for REACT-EU-midlerne er SMV'er, da det er dem, der har været hårdest ramt af corona-pandemien, og

Spørgsmål	Svar
særligt store virksomheder?	det er dem, der i høj grad har brug for at omstille sig til en mere grøn og digital økonomi. Det er ikke udelukket, at store virksomheder kan indgå i aktiviteterne, hvis det bidrager til at udvikle SMV'ernes forretning. Uanset hvilke organisationer som deltager, skal statsstøttereglerne iagttages af alle aktører. Ofte er reglerne skærpede for store virksomheder.
Kan man opnå støtte til anlæg af en bygning/testhal?	<p>Det kan man godt, men det kan være en udfordring, hvorvidt man kan nå at bygge sådan ift. markedsafsøgning, osv. Det vil således være nemmere – i langt de fleste tilfælde – at man søger til fysiske investeringer/indretning af en bygning i stedet.</p> <p>Vi kan ikke støtte køb af bygninger</p>
Kan medfinansiering være i form af afskrivning på bygninger eller anden infrastruktur, rederiers afskrivning på færger o. lign.?	Nej. Afskrivningsudgifter i projektet (bygninger/software/hardware/materiel) dækkes af det udokumenterede tillæg – omfanget af denne afhænger af hvilken kontoplan der vælges. I kan læse mere herom i støtteberettigelsesreglerne.
Vedr. økonomiske partnere. Hvad med støtte der glider videre til underleverandører. Er der specielle krav til det?	Underleverandører regnes som leverandører i projektet. Udgangspunkt er, at økonomiske partnere kan købe ind via leverandører og få støtte til dette. Der skal altid foretages en markedsafsøgning forud for et indkøb af leverandører.
Er der krav om nyhedsværdi i forbindelse med fyrtårnsprojekterne, sådan at man ikke får udviklet kompetencer/testfaciliteter, der allerede findes (evt. et andet sted i landet)? Dvs. bliver additionaliteten vurderet regionalt eller nationalt?	Kravet om additionalitet skal altid være opfyldt. Det afhænger dog ikke af, hvor projektet ligger, men hvad det omhandler.
Når I siger, at vi kan have aktiviteter som udviklingsmiljøer og feasibility studier, kan virksomheder så gå sammen i konkrete samarbejdsprojekter?	Det kan man godt, men dette skal ske som en del af konsortiet.
Kan samarbejdet udfoldes i samarbejde med eks. en norsk aktør?	Teoretisk set, ja. Men den norske aktørs økonomi kan ikke indgå som støtteberettiget udgift. Dvs. de kan ikke

Spørgsmål	Svar
	indgå som økonomiske aktører, da dette kræver, at virksomheden har et dansk CVR-nummer. De kan dog godt indgå som videnspartner mv.
Skal medfinansiering være inden for de aktiviteter, som Regionalfonden og Socialfonden støtter eller kan medfinansiering også gå til andre aktiviteter og udgifter?	Medfinansiering handler om hvordan udgifter i indeværende projekt betales. Vi kan støtte op til 85% - eller op til den støttesats den anvendte statsstøtte-model tillader. Det vi er interesserede i er, hvordan man finansierer udgifterne i projektet. Der kan dog godt være investeringer ved siden af, der understøtter privates interesse og opbakning til projektet.
Gælder private investeringer i udstyr og bygninger som medfinansiering?	Ja, hvis udgiften indgår i projektets støttegrundlag. Vi kigger på hvordan udgifterne i projektet er finansieret. Bygninger er ikke støtteberettiget.
Skal konkrete cases/projekter defineres og beskrives på forhånd eller er det nok med en bruttoliste over mulige cases?	Ja, det skal beskrives på forhånd. Man snakker aktiviteter som kan være med til at understøtte vækstteamets anbefalinger. Hvis anbefalingen fx går på en opskaleringsfacilitet, så skal der være beskrevet konkrete aktiviteter, der understøtter dette, det samme gælder, hvis der arbejdes videre med noget, der eksisterer i forvejen. Jo mere konkrete I er i beskrivelsen, des bedre kan I også sandsynliggøre effektkæden.
Kan innovationssamarbejder mellem virksomheder og vidensinstitutioner støttes?	Ja, det vil være muligt at søge støtte til sådanne aktiviteter. Det skal dog støtte op om vækstteamets anbefalinger.
Må ansøgningen bestå af flere forskellige aktiviteter. Dvs. en samlet ansøgning, hvor der bygges flere anlæg?	Ja, der skal helst være flere aktiviteter inden for det enkelte projekt.
Må der bygges forskellige anlæg forskellige steder i regionen?	Ja, det kan man godt.
Hvilken sats og overhead bliver gældende for videninstitutionernes deltagelse i fyrtårsinitiativerne?	Vidensinstitutioner, herunder GTS'erne, har ikke særlige regler under strukturfondene. Derfor følger videninstitutioner vores støtteberettigelsesregler. Se afsnit 15 vedr. løn. Her er der forskellige muligheder. Hvis man vælger, at lønnen skal afregnes efter standardsats, så er den på 250 kr.

Spørgsmål	Svar
	<p>Alternativt kan man bruge faktisk løn.</p> <p>Der er to forskellige kontoplaner, hvor man enten kan få 18% eller 40% i uddokumenteret tillæg – se afsnit 16 i støtteberettigelsesreglerne.</p>
<p>Kan vi støtte partneres (virksomheder, uddannelsesinstitutioner, GTS, havne, private virksomheder mv.) indkøb af udstyr i projektet, eller skal de have status af projektdeltagere?</p>	<p>Det er op til projektet selv hvilke økonomiske partnere der indgår i projektet. Man er økonomisk partner, hvis man har økonomi med i projektregnskabet.</p> <p>Man kan godt deltage i projektet uden at være økonomisk partner, fx hvis en virksomhed er med i projektaktiviteter, men virksomhedens udgifter ikke medtages i projektregnskabet. Omvendt skal man være økonomisk partner, hvis udgiften fra virksomheden skal indgå i projektregnskabet.</p> <p>Udstyr og materialer er dækket af 18/40 % tillægget. Det samme er afskrivningsudgifter på udstyr, der bringes ind i projektet fra partnere/3. part.</p> <p>Udstyr er dog direkte støtteberettiget, hvis projektets formål er at lave anlægsinvesteringer, dvs. hvor indkøbet/investeringen ikke har til formål at blive anvendt i projektets aktiviteter, men hvor projektets formål er at foretage og etablere den pågældende investering – dvs. et anlægsinvesteringsprojekt. Hvis indkøbet af udstyr er foretaget fordi udstyret skal anvendes i projektaktiviteterne, da er indkøbet dækket af 18/40 %.</p>
<p>Kan kommuners, kommunalt/offentligt medejede selskaber (som rederier, havne, lufthavne og vidensinstitutioner), medfinansiere fyrtårnet i form af bygninger + udstyr + grunde, eller afskrivning på disse, og/eller medarbejdertimer?</p>	<p>REACT-EU-midlerne gives med udgangspunkt i støtteberettigelsesreglerne for strukturfondene 2014-2020. Medarbejdertimer er direkte støtteberettiget.</p> <p>Bygninger og jord er ikke støtteberettiget.</p> <p>Udstyr og materialer er dækket af 18/40 %. Det samme er afskrivningsudgifter</p>

Spørgsmål	Svar
	<p>på udstyr der bringes ind i projektet fra partnere/3. part.</p> <p>Udstyr er dog direkte støtteberettiget, hvis projektets formål er at lave anlægsinvesteringer, dvs. hvor indkøbet/investeringen ikke har til formål at blive anvendt i projektets aktiviteter, men hvor projektets formål er at foretage og etablere den pågældende investering – dvs. et anlægsinvesteringsprojekt.</p> <p>Hvis indkøbet af udstyr er foretaget fordi udstyret skal anvendes i projektaktiviteterne, da er indkøbet dækket af 18/40 %.</p>
<p>Hvordan kan der ydes støtte til test- og demonstrationsfaciliteter, inden for de rammer som REACT-EU-midlerne foreskriver? Fx må der jo ikke købes jord og bygninger, men må der renoveres og købes udstyr? Hvordan håndteres det helt praktisk? Og hvad med ejerforhold efter projektperioden, såfremt at der købes udstyr til test- og demonstrationsfaciliteter?</p>	<p>Det er vigtigt, at der er fokus på, at aktiviteterne er projektrelevante og støtter op om de overordnede mål omkring grøn- og digital omstilling. Programteksten nævner dog ikke noget specifikt om test- og demonstrationsfaciliteter.</p> <p>Hvis udgifter er projektrelevante i forhold til ovenstående, er det som udgangspunkt støtteberettiget. Dog med undtagelse af køb af jord og bygninger. Det er vigtigt at have in mente, at en udgift først kan støttes når den er afholdt og betalt – dvs. købet er gennemført og leveret.</p> <p>Ift. håndtering af statsstøtte ved støtte til test- og demonstrationsfaciliteter vil det umiddelbart være relevant at tage gruppefritagelsens art. 25 og 26 i betragtning. I kan læse mere herom i Kommissionens forordning nr. 652/2014 af 17. juni 2014 om visse kategorier af støttes forenelighed med det indre marked i henhold til traktatens artikel 107 og 108 samt Erhvervsministeriets statsstøttehåndbog.</p>
<p>Skal det være privat medfinansiering eller er det nok med offentlig?</p>	<p>Den påkrævede nationale medfinansiering af EU-midlerne kan både være privat og offentlig.</p>

Spørgsmål	Svar
Kan der søges støtte til konkrete videnssamarbejder mellem virksomheder og forskere? Dvs. til finansiering af forskere, hvis virksomheden skal have udviklet f.eks. en prototype, en algoritme, eller andet?	Ja. Det er det vi bl.a. betegner som innovationssamarbejder mellem vidensinstitutioner og SMV'er, hvor der overføres viden og teknologi til den pågældende SMV. Indsatsen skal dog også her understøtte fyrtårnets anbefalinger.
Kan I uddybe lidt i forhold til primærproducenter - hvad kan være eksempel på en aktivitet, der ikke kan støttes grundet partnerens registrerede aktivitet?	Man kigger ikke på aktiviteten, men det CVR-nummer partneren er registreret under. Det afhænger derfor af branchekoden for den enkelte aktør.
Kan man have internationale partnere med i ens konsortium? Fx ift at tiltrække international arbejdskraft?	De må gerne være med som samarbejdspartner, men de kan ikke være økonomiske partnere, og deres udgifter kan derfor ikke indgå i støttegrundlaget. Såfremt man vil være økonomisk partner, skal man have et dansk CVR-nummer. Man kan købe ydelser fra internationale aktører i form af ekstern konsulentbistand.
Kan medfinansieringen være i form af timer og hvilke satser bruges (lønsats og standardsats)?	Løn/timer er en støtteberettiget udgift, som kan medtages i projektets støttegrundlag. Når de indgår i projektet, vurderer vi også, hvordan det bliver finansieret. De vil derfor altid indgå som en udgift før det kan medtages som finansiering. I kan læse mere herom i Støtteberettigelsesreglerne.
Hvad er afskrivningsregler og revisions på det man har købt?	Hvis man har brug for at købe noget til aktiviteter, skal det dækkes af det udokumenterede tillæg. Hvis man har anlægsinvesteringer, så har vi ikke afskrivningsregler ift. hvor stor del af udgiften man kan tage med. Det er således den fulde udgift, der er støtteberettiget i forbindelse med anlægsinvesteringer. Revisionsudgifter findes på vores hjemmeside – vi har indtil videre angivet, at man skal afsætte ca. 100.000-150.000 kr. til revision.
Vil køb af fast ejendom, der ikke er støtteberettiget kunne indregnes som medfinansiering?	Vi kigger på hvordan udgifterne i projektet er finansieret. Køb af bygninger er ikke støtteberettiget.
Ligger køb af digitale løsninger indenfor begrebet "anlægsinvesteringer"?	Ja, hvis det giver mening ift. fyrtårnet.

Spørgsmål	Svar
Kan der også beregnes en flatrate på 15% af anlægsinvesteringer?	Nej. Flatraten beregnes på baggrund af udgifter til løn, revision og ekstern konsulentbistand. Flatraten er enten 18% eller 40% alt afhængig af hvilken budgetmodel I vælger. I kan læse mere om dette i støtteberettigelsesreglerne.
Hvis virksomhed (A) fungerer som test-site og stiller sin lokalitet/fabrik til rådighed for testen. Skal denne virksomhed så afholde alle udgifter til testen, set fra et værdikædeperspektiv. Eller kan virksomhed (B) modtage tilskuddet direkte, til at opstille udstyr hos virksomhed (A), uden at det er A, der finansierer hele testen og således dækker hele egenfinansieringen	Det er en konkret vurdering. Vi udbetaler ét samlet tilskud til projektet på baggrund af de samlede støtteberettigede udgifter. Hvordan støtten fordeles mellem partnere, er op til projektet selv. Dvs. hvem der afholder hvilke udgifter, blander vi os ikke i.
Kan man få støtte til Ph.d. tilknyttet til projektet?	Man kan få støtte til løn, hvis det giver mening og er projektrelevant. Det person der arbejder med, skal derfor indgå som en del af effektkæden/projektet, for at det kan udløse støtte.
Er der generelt mulighed for at anmode Kommissionen om lempelse på de dokumentationskrav, som der stilles til de deltagende virksomheder?	Nej.
Kan aktører med partnerstatus (havne, kommuner, skoler o lign) have en aktivitet, der er en anlægsinvestering (også hvis man ikke er SMV)?	Ja, hvis det kan håndteres i forhold til statsstøtten.
Kan en stor virksomhed (der bidrager til at udvikle SMV'ernes forretning) deltage i projektet og modtage støtte til konsulentbistand?	Ja, hvis det kan håndteres i forhold til statsstøtten.
Hvad kan tælles med som medfinansiering inden for konsortiet? Skal det være hver aktivitet, der har medfinansiering eller er det nok, at der samlet set er medfinansiering i konsortiet?	Medfinansiering handler om hvordan udgifter i projektet betales. Vi kan støtte op til 85% - eller op til den støttesats den anvendte statsstøttemodel tillader. Det vi er interesserede i er, hvordan man finansierer udgifterne i projektet. Der kan dog godt være investeringer ved siden af, der understøtter interessen og opbakningen til projektet.
Kan aktører søge aktindsigt før ansøgningsfristen udløber?	Reglerne om aktindsigt, herunder i hvilket omfang man kan få aktindsigt,

Spørgsmål	Svar
	<p>fremgår af forvaltningsloven og offentlighedsloven.</p> <p>Ønsker man aktindsigt i sin egen sag, benyttes reglerne i forvaltningsloven. Ønsker man aktindsigt i sager, hvor man ikke er part, kan man få aktindsigt efter offentlighedslovens regler.</p>
<p>Er der mulighed for at få udbetalt forskud i projekterne?</p>	<p>Ja, tilsagnsmottager kan i forbindelse med accept af tilsagnet anmode Erhvervsstyrelsen om forskudsudbetaling. Forskudsudbetaling kan gives på baggrund af projektets godkendte periodebudgetter, og forskuddet vil blive modregnet i den efterfølgende udbetaling på baggrund af den halvårslige afrapportering. Tilsagnsmottager kan i forbindelse med hver afrapportering anmode om forskud på baggrund af det efterfølgende periodebudget. Forskuddet kan maksimalt udgøre 70 pct. af periodens budgetterede tilskud.</p>
<p>Kan der laves ansøgninger med forskellige kontoplaner?</p>	<p>Der kan, jf. annonceringsmaterialet, kun indsendes én ansøgning til hhv. regionalfondens og socialfondens, som hver især skal målrettes en kontoplan – dette skal ikke nødvendigvis være den samme kontoplan. Fx kan der for regionalfondens vælges 18 pct. kontoplan, mens der for socialfondens vælges 40 pct. kontoplan.</p>
<p>Kan aktiviteter for medfølgende ægtefælle eller lignende indarbejdes i ansøgningen ift. at sikre, at de kommer i job og dermed sikre blivende arbejdskraft?</p>	<p>Som udgangspunkt forventes det, at der for aktiviteter målrettet medrejsende familie henvises til de tilbud, der allerede eksisterer fx for tilbud omkring søgning om bolig eller hjælp til at finde daginstitution.</p>
<p>Arbejdsmarkedssuddannelser bruges som begreb i annonceringsmaterialet. Tænkes der på AMU forløb eller kan begrebet tolkes bredere?</p>	<p>Arbejdsmarkedssuddannelser er ikke kun tænkt som AMU, men kan tolkes bredere og på flere uddannelsesniveauer.</p>
<p>Kan lærlinge indgå som målgruppe i projektet?</p>	<p>Lærlinge (elever) kan indgå fx i relation til pilotafprøvning af udviklede undervisningsforløb eller som kursister på forløb som ikke indgår i deres uddannelse</p>

Spørgsmål	Svar
Er der krav om udvikling af vækstplaner i projektet (vækstplaner som måltal)?	Nej.
Kan eksisterende vækstplaner fra tidligere eller igangværende projekter inddrages i projektet – fx som fundament for udpegning af opkvalificeringsbehov?	Ja.
Er der tanker om videns- og læringscentrets potentiale og relevans i forhold til det lokale, regionale virksomhedsmiljø?	Der skal argumenteres for hvordan aktiviteter på videns- og læringscentre forankres i virksomhedsmiljøet – og uddannelsesmiljøet på alle uddannelsesniveauer – fx med praksisnær forskning og direkte koblinger på langs af uddannelsessystemet, dvs. mellem universiteter og uddannelser på EUD og KVVU-niveau, så undervisere, elever og studerende bliver forankrings- og udviklingsagenter for virksomhedsmiljøet.
Er det muligt at overdrage operatørrollen til en anden aktør efter tilsagnet er udstedt?	Ja. Der er mulighed for at overdrage tilsagnet til en anden operatør under projektperioden, skulle der opstå behov herfor. Den nye tilsagnsmottager vil i så fald overtage projektet på samme vilkår og forpligtelser, som den første operatør.
<p>kan virksomhedernes medgående timer som deltager i virksomhedsrettede forløb, workshops etc. i løbet af projektperioden indgå som medfinansiering? Dvs. virksomheden ved rekruttering underskriver en deltageraftale, hvori det er tydeligt for dem hvor mange timer der skal bruges som minimum og dermed indgå som økonomisk partner?</p> <p>Er der i så fald begrænsning for hvor mange økonomiske partnere, der kan indgå i projektet?</p>	<p>Hvis projektdeltagere får udbetalt løn, eller underhold, mens de deltager i projektet, er udgiften støtteberettiget, såfremt en række betingelser er opfyldt, fx at deltageren udfylder et startskema ved starten af deres deltagelse i projektet og et slutskema ved afslutning af deres deltagelse i projektet, samt at de løbende registrerer deres tidsforbrug i projektet. For at lønudgifter kan være en støtteberettiget udgift er det herudover et krav, at projektdeltagerens arbejdsgiver er økonomisk partner i projektet. I kan læse mere herom i støtteberettigelsesreglerne afsnit 15.3 ”Løn og underhold til projektdeltagere”.</p> <p>En økonomisk partner defineres som fysiske eller juridiske personer, som afholder støtteberettigede udgifter og er</p>

Spørgsmål	Svar
	<p>en del af projektbudgettet/projektregnskabet. Før udgifterne kan være en del af det grundlag, som EU-medfinansieringen beregnes ud fra, skal der foreligge en underskrevet partnererklæring. Et eksempel på en økonomisk partner er fx en virksomhed, der er med i et projekt, fordi en eller flere af virksomhedens ansatte deltager i et kompetenceudviklingsforløb, som gennemføres i projektet.</p> <p>Der er ingen øvre grænse for, hvor mange økonomiske partnere, der kan være med i et projekt.</p>
<p>kan man tilføje økonomiske partnere løbende i projektperioden?</p>	<p>Ja.</p>
<p>Kan en aktør være en del af styregruppen for konsortiet og samtidig deltage i projektaktiviteter?</p>	<p>Ja. Af annonceringsmaterialet fremgår der blandt andet følgende omkring konsortium ”<i>For hvert fyrtårn skal indsatsen løftes af ét samlet konsortium. Et konsortium er en aktørkreds, der har kapacitet og sammensætning, der gør dem i stand til at realisere fyrtårnene over en årrække. Konsortiet skal have en stærk lokal forankring, og kan bestå af en række forskellige aktører fx centrale virksomheder, SMV’er, klynger, erhvervshuse, videns- og uddannelsesinstitutioner m.fl., som alle spiller en rolle i realiseringen af fyrtårnet</i>”. Endvidere stilles der krav om, at indsatsen for hvert fyrtårn skal løftes af ét lokalt forankret og operationelt konsortium, hvor parterne sammen løfter en signifikant del af de samlede anbefalinger til fyrtårnet.</p>
	<p>Man kan indrette projektet så virksomhedernes adgang til test sites subsidieres. Hvis virksomhederne får støtte til adgang til testfaciliteter, vil dette betragtes som statsstøtte, og virksomhederne vil i så fald omfattes af reglerne omkring statsstøtte. Det kan derfor anbefales at indrette mulighed for adgang til faciliteter, så virksomhederne betaler markedsprisen for adgangen, og der-</p>

Spørgsmål	Svar
	<p>med ikke tildeles statsstøtte. Der skal da selvfølgelig også tages stilling til indtægter i projektet. Til virksomheder der bidrager meget til projektet, kan der tildeles præferentiel adgang til faciliteterne under nærmere bestemt betingelser, se hertil gruppefritagelsens art. 26. Der er som udgangspunkt ikke i statsstøtteregelejerne et krav om, at alle virksomheder i DK skal kunne tiltvinge sig adgang til faciliteterne, men det skal selvfølgelig kunne begrundes, hvorfor enkelte virksomheder skal afskæres muligheden for anvendelsen. Typisk vil det være naturligt, at virksomheder inden for en bestemt geografi eller branche får adgang til faciliteterne, og adgangen skal tildeles på lige vilkår inden for projektets målgruppe.</p>
<p>Forestiller I jer, at der vil kunne ske ”industriel Forskning” i projekterne eller tænker I, at det alene skal være ”industriel udvikling”?</p>	<p>Indholdet af jeres konkrete projekt bliver afgørende for valg af statsstøtteløsning. Hvis I vælger gruppefritagelsens artikel 25, kan statsstøtteløsningen enten være industriel forskning eller eksperimentel udvikling. Her skal I vælge den som stemmer overens med aktiviteterne i jeres projekt.</p>
<p>Programspecifikke indikatorer under Socialfonden – er disse eksempelvis: hvor mange bliver opkvalificeret, og hvor mange bliver tiltrukket til landet? og medregnes disse som ”delta-gere” gennem startskemaer?</p>	<p>I kan finde oplysninger om programindikatorerne på annonceringssiden under ”download startpakke”-> ”indikatorvejledninger”-> ”Indikatorvejledning for socialfonden”. I vejledningen finder du en oversigt over de forudbestemte indikatorer i programmet og en forklaring på, hvordan de er defineret og skal bruges i praksis (målemetode).</p> <p>Der skal desuden opstilles indikatorer og måltal for projektets hovedaktiviteter. I kan også læse nærmere herom i indikatorvejledningen. Projektspecifikke indikatorer er indikatorer, som ligger udover de programfastsatte indikatorer, I kan finde i indikatorvejledningen. Det er muligt at opstille projektspecifikke indikatorer, hvis I ønsker det. De projektspecifikke indikatorer skal være</p>

Spørgsmål	Svar
	<p>supplerende til de programfaste indikatorer i indikatorvejledningen. I skal være opmærksomme på målemetoden eventuelle projektspecifikke indikatorer, som skal kunne benyttes gennem hele projektperioden. Der vil løbende blive fulgt op på målopnåelsen.</p> <p>Alle projektdeltagere skal udfylde et startskema ved projektstart og et slutskema ved projektafslutning, hvilket I kan læse nærmere om i støtteberettigelsesreglernes afsnit 8.</p> <p>De fleste programfaste indikatorer i socialfondsprojekter måles på de personer, der deltager i projekterne og dermed ved hjælp af start-slut-skemaer.</p> <p>To af de programfaste indikatorer under prioritetsakse 6 "Iværksætter, kompetencer og lokale erhvervsfyrtårne" måles således også på antal personer og dermed ved hjælp af start-slut-skemaer. Den tredje programfaste indikator opgøres på antal private virksomheder, der deltager som økonomisk partner og/eller statsstøttemodtager i projektet. Læs nærmere på side 36-38 i indikatorvejledningen.</p>
<p>Vi har udarbejdet en samarbejds-erklæring til brug for partnere, der ikke indgår som økonomiske partnere, men som forventes at have en rolle i projektet – kan denne godkendes. Der er ikke blot tale om en interessent, men en aktør med en rolle i projektet.</p> <p>Vi ønsker altså at køre med en struktur, der hedder: Økonomiske partnere -> samarbejdspartnere -> interessenter.</p> <p>Virksomheder kan både være interessenter og samarbejdspartnere.</p>	<p>Det fremgår af annonceringsmaterialet, at private aktører, som fx virksomheder, kan indgå i konsortierne enten som økonomiske partnere, der udfører aktiviteter i projektet, eller som partnere, der bidrager med fx viden uden at modtage støttemidler. Det er dog et krav, at alle de medvirkende aktører i konsortiet spiller en konkret rolle i udførelsen af opgaven.</p> <p>I skal således være opmærksomme på, at det alene er økonomiske partnere, der kan afholde støtteberettigede udgifter i projektet. I kan finde skabeloner for partnererklæringer på annonceringssiden under "download startpakke" -> økonomisk partner" -> Partnererklæring.</p>

Spørgsmål	Svar
	<p>En økonomisk partner er således en fysisk og juridisk person, som afholder støtteberettigede udgifter, og er en del af projektbudgettet/-regnskabet. Når en økonomisk partner har underskrevet en partnererklæring, kan dens udgifter være en del af det grundlag, som EU-medfinansieringen beregnes af. Bemærk, at hvis partneren er statsstøttemodtager efter gruppefritagelsen, skal der kunne dokumenteres tilskyndelsesvirkning, hvilket I kan læse nærmere om i støtteberettigelsesreglerne.</p> <p>I støtteberettigelsesreglerne er nævnt en række eksempler på typer af økonomiske partnere:</p> <ul style="list-style-type: none"> • En virksomhed/institution er med i planlægningen og gennemførelsen af projektet, fx en del af projektgruppen og/eller projektstyrgruppe. • En virksomhed er med i et projekt alene med henblik på udvikling af selve virksomheden. • En iværksætter er på vej til at etablere virksomhed i projektet. • En virksomhed/institution er med i et projekt, fordi en eller flere af virksomhedens ansatte deltager i et kompetenceudviklingsforløb, der gennemføres i projektet.
Kan man ændre i partnerkreds undervejs i projektet?	<p>Det er som udgangspunkt muligt at ændre i kredsen af økonomiske partnere undervejs, fx hvis der kommer nye økonomiske partnere til. Bemærk dog, at væsentlige ændringer af projektet, herunder ændringer i kredsen af økonomiske partnere, kan have betydning for, om projektet fortsat er indenfor rammerne af det, tilsagnet er givet på baggrund af. I bør kontakte jeres sagsbehandler i Erhvervsstyrelsen, hvis der sker væsentlige.</p>

Spørgsmål vedrørende statsstøtte

Spørgsmål	Svar
Kan I præcisere, hvad grænserne er for, at man ikke overskrider statsstøttere reglerne?	Det afhænger af, hvilken statsstøtteløsning man vælger at benytte sig af og hvilken man kan benytte sig af, alt afhængig af aktiviteten, der skal gives støtte til.
Kan et fyrtårsprojekt anvende "de minimis" til virksomhed (A) og den "generelle gruppefritagelsesordning" til virksomhed (B) - eller skal der vælges mellem dem på fyrtårsprojekt-niveau?	Ja.
Det forventes, at store virksomheder vil deltage i projekter. Hvordan kan de gøre dette meningsfuldt uden at ramme ind i statsstøtteproblematikker?	Det kommer an på de konkrete aktiviteter. Såfremt der vælges en statsstøtteløsning fra gruppefritagelsesforordningen, så kan store virksomheder som udgangspunkt kun deltage, hvis det kommer SMV'erne til gavn. Der er specifikke regler for store virksomheders deltagelse i de specifikke bestemmelser i gruppefritagelsesforordningen. Deltagelsesintensiteten af store virksomheder i projekterne afhænger bl.a. af statsstøtteløsningen. De mulige støtteintensiteter fremgår af gruppefritagelsesforordningens kapitel 1 og de specifikke bestemmelser.
Skal vi vælge enten de minimis eller gruppefritagelse, eller kan de kombineres i ansøgningen?	Der er regler omkring kumulation, som forbyder at støtte ydes til de samme omkostninger eller udgifter på en sådan måde, at de tilladte støtteintensiteter overskrides. Men når man designer en ansøgning, kan man godt lægge op til at bruge begge ordninger, så længe det ikke er til den samme økonomiske aktivitet. Det er dog mere administrativt tungt jo flere ting, man kombinerer.
Er tilskuddet underlagt de minimis?	Det kommer an på, hvordan man håndterer statsstøtten. Der findes forskellige statsstøtteordninger alt afhængig af aktiviteten og aktøren, der søges støtte til. Det er op til parterne selv at vælge den mest egnede løsning.

Spørgsmål	Svar
Er offentlige organisationer også underlagt statsstøttereglerne, herunder de minimis loftet? Er der forskel på forskellige slags offentlige aktører, fx kommuner og regioner på den ene side og offentlig lignende institutioner på den anden?	Statsstøtte handler om økonomiske aktiviteter – desuagtet om det er private eller offentlige aktører. Hvad der forstås ved økonomisk aktivitet, kan I læse mere om i traktatens artikel 107 og 108 samt Erhvervsministeriets statsstøttehåndbog.
Hvad er den maksimale støtteintensitet under gruppefritagelsesordningen?	Det kommer an på den pågældende aktivitet og den tilknyttede bestemmelse i gruppefritagelsesforordningen. Der er ikke én fælles sats for hele forordningen. De mulige støtteintensiteter fremgår af gruppefritagelsesforordningens kapitel 1, herunder artikel 4, og de specifikke bestemmelser.
Betyder det noget, hvis en stor virksomhed har p-numre på Lolland – kan det støttes og hvad er max støtteintensitet?	Det kommer an på, hvordan man håndterer statsstøtten. De minimis kan benyttes eller der kan benyttes en løsning fra gruppefritagelsesforordningen. Som nævnt ovenfor er max støtteintensiteten specifik for hver enkelt bestemmelse. Artikel 13 og 14 omhandler regionale støtteordninger. I bestemmelserne er opstillet omfattende betingelser til de aktiviteter, som kan udføres under denne statsstøtteordning. Andre statsstøtteordninger kan være mere relevante.
Er det korrekt forstået, at SMV'er under gruppefritagelsesordningen og udenfor de særlige geografiske områder har en max støtteintensitet på 20 pct. (små virk.) 10 pct. (mellemstore virk.), når det gælder investeringsstøtte, og 50 pct. når det gælder konsulentbistand?	Også i dette tilfælde har det betydning, hvilken aktivitet som udføres og hvilken af gruppefritagelsesforordningens løsninger, man benytter, da støtte til SMV'er kan ydes i henhold til en række bestemmelser. Fx må støtteintensiteten efter artikel 18, stk. 2 ikke overstige 50%. Benyttes artikel 25 fremgår de maksimale støtteintensiteter af stk. 5 - 7, i hvilken forbindelse der er lempede regler for SMV'er. Husk også, at orientere jer i kapitel 1, herunder artikel 4.

Spørgsmål vedrørende markedsafsøgning

Spørgsmål	Svar
Kan et udbud ikke resultere i at man vælger en udenlandsk leverandør, fx en norsk?	<p>I alle tilfælde, hvor der er en klar grænse-overskridende interesse, skal der foretages udbud og annonceres via udbud.dk.</p> <p>Er en udenlandsk leverandør vinder af udbuddet, kan man godt vælge denne leverandør.</p> <p>Der er en klar adskillelse mellem partner og leverandør – leverandører må gerne være udenlandske. Partnere skal have et dansk CVR-nummer.</p>